2024(2) THCR

తెలంగాణ రాష్ట్ర ఉన్నత న్యాయస్థానము, హైదరాబాద్.

గౌరవనీయ న్యాయమూర్తి పి.సామ్ కోశీ

మరియు

గౌరవనీయ న్యాయమూర్తి సాంబశివరావు నాయుడు

రిట్ పిటిషన్ నెం. 12622/2024

తీర్పు తేదీ: 02 .05.2024

మరియా సుల్తానా

వర్సెస్

తెలంగాణ రాష్ట్రం, దాని ప్రతినిధి ప్రధాన కార్యదర్శి, హోం శాఖ, సచివాలయ భవనాలు, హైదరాబాద్, తెలంగాణ రాష్ట్రం మరియు ఇతరులు

ఉత్తర్వు: [గౌరవనీయ న్యాయమూర్తి శ్రీ పి. సామ్ కోశీ ద్వారా]

పిటిషనర్ తరపున న్యాయవాది అయిన శ్రీ పి. కృష్ణ ప్రకాష్ మరియు ప్రతివాది నెంబర్లు1 నుండి 6 తరపున హాజరైన ప్రత్యేక ప్రభుత్వ ప్లీడర్ అయిన శ్రీ స్వరూప్ ఊరిల్లా వాదనలు విన్నాము.

6. రికార్డులో అందుబాటులో ఉన్న విషయాలను పరిశీలించాము.

2. ప్రస్తుత రిట్ పిటిషన్ పిటిషనరు యొక్క సుమారు 3 సంవత్సరాల 10 నెలల వయస్సు గల మైనర్ కుమార్తె ముస్ఫిరా అమల్ హాజరుపరచడానికి ఆ తరువాత మైనర్ శిశువు యొక్క సహజ సంరక్షకురాలు/జీవసంబంధమైన తల్లి అయిన పిటిషనర్ కు పేర్కొన్న మైనర్ శిశువు యొక్క కస్టడీని ఇవ్వాల్సిందిగా ప్రతివాది/పోలీసు పాధికారులను ఆదేశిస్తూ హెబియస్ కార్పస్ స్వభావంలో రిట్ జారీ చేయాలని కోరుతూ దాఖలు చేసిన రిట్ పిటిషన్.

3. ఈ కోర్టు ముందు రికార్డులో అందుబాటులో ఉన్న వాదనల నుండి స్పష్టంగా బయటపడే విషయం ఏమిటంటే, పిటిషనర్ మరియు 7వ ప్రతివాది మధ్య వివాహం 15.08.2019న

హైదరాబాద్ లో జరిగింది. వివాహ సమయంలో, 7వ ప్రతివాది, పిటిషనర్ భర్త దుబాయ్ లో పనిచేస్తున్నారు. వివాహం తరువాత, పిటిషనర్ ప్రతివాది నెం. 7 తో పాటు వెళ్లి దుబాయ్ లో నివసిస్తున్నారు. వారు భార్యాభర్తలుగా దుబాయ్ లో ఉంటుండగా, మైనర్ శిశువు ముస్ఫిరా ఆలం 03.06.2020 న జన్మించింది. అయితే, శిశువుకు కొన్ని వైద్య సమస్యలు తలెత్తినందున, మెరుగైన చికిత్స కోసం పిటిషనర్ మరియు మైనర్ శిశువు 12.06.2023 న భారతదేశానికి వచ్చారు.

4. తేదీ 16.06.2023న 7వ ప్రతివాది సోదరుడు అయిన 11వ ప్రతివాది, వాహ్యాళికి తీసుకెళ్లాలనే సాకుతో, మైనర్ బాలికను తల్లి కస్టడీ నుండి తీసుక వెళ్ళాడు. అప్పటి నుండి బాలిక ను పిటిషనర్ కు తిరిగి ఇవ్వలేదని చెబుతున్నారు. అన్ని ప్రయత్నాలు, చర్చలు మరియు ఒత్తిడులు ఉన్నప్పటికీ, శిశువు 7వ ప్రతివాది యొక్క దగ్గరి బంధువుల అదుపులో, అంటే ప్రతివాది నెంబర్లు 8 నుండి 11 వరకు కస్టడీ లో కొనసాగుతుంది. 11వ ప్రతివాది తల్లి కస్టడీ నుండి చట్టవిరుద్ధంగా శిశువును తీసుకెళ్లినట్లు పిటిషనర్ ఇక్కడ పోలీసు పాధికారులకు ఫిర్యాదు కూడా చేశారు. ఈ ఫిర్యాదులో ఎలాంటి పురోగతి లేదని చెబుతున్నారు. తదనంతరం, అక్టోబర్ 2023 నెలలో, హైదరాబాద్ మెట్రోపాలిటన్ మేజిస్ట్రేట్ ముందు అక్టోబర్, 2023 లో పిటిషనర్ గృహ హింస చట్టము కింద D.V.C.No.40 of 2024 దాఖలు చేయగా, అది నమోదు అయింది మరియు ప్రతివాదికి సమన్లు జారీ అయ్యాయి. పిటిషనర్, శిశువు సంరక్షణ తిరిగి పొందడానికి ప్రతివాదులతో తన మద్యవర్థిత్వాలను కొనసాగించింది, కానీ విజయం సాధించలేదు. ఈ మధ్యలో 7వ ప్రతివాది గార్డియన్ మరియు వార్డుల చట్టము 1890 లోని సెక్షన్లు 7,10 మరియు 25 కింద హైదరాబాద్ లోని ప్రధాన కుటుంబ న్యాయస్థానం ముందు 15.04.2024న G.W.O.P.No. 572/2024 దాఖలు చేస్తూ, తన మైనర్ కుమార్తె యొక్క సంరక్షకుడిగా తనను ప్రకటించ మని. ఆమె మెజారిటీ వయస్సు వచ్చే వరకు భౌతిక సంరక్షణను కొనసాగించవలసిందిగా కోరుతూ దాఖలు చేశారు.

5. వీటన్నిటి తరువాత, ప్రస్తుత రిట్ పిటిషన్ను 01.05.2024న మైనర్ కుమార్తెను హాజరుపరచడానికి మరియు మైనర్ కుమార్తె సంరక్షణను పిటిషనర్/తల్లికి మంజూరు చేయడం

కోసం హెబియస్ కార్పస్ స్వభావంలో రిట్ జారీ చేయాలని కోరుతూ పిటిషనర్/తల్లి ఈ రిట్ దాఖలు చేశారు,

6. పైన పేర్కొన్న వాస్తవిక నేపథ్యంలో, న్యాయస్థానం ముందు ముఖ్యంగా, గార్డియన్ మరియు వార్డుల చట్టము కింద పిటిషన్ ఇప్పటికే దాఖలు చేయబడి, సంబంధిత న్యాయస్థానం పరిశీలనలో ఉన్నందున, ఈ రిట్ పిటిషను యొక్క నిర్వహణ సామర్ద్యం గురించి ప్రశ్నించగా, పిటిషనర్ తరపు న్యాయవాది గౌరవ సర్వోన్నత న్యాయస్థానం **తేజస్విని గౌడ్ వర్సెస్ శేఖర్ జగదీష్ ప్రసాద్ తివారీ** 1 తీర్పు పై ఆధారపడ్డారు. **వినాయక్ గోయల్ వర్సెస్ ప్రేమ్ ప్రకాష్ గోయల్** 2 లోని అలహాబాద్ హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ నిర్ణయం, మరియు **సుహరాబి వర్సెస్ డి. ముహమ్మద్** 3 కేసులోని కేరళ హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ నిర్ణయం పై కూడా ఆధారపడ్డారు.

7. దీనికి విరుద్ధంగా, ప్రతివాది నెంబర్.1 నుండి 6 వరకు తరపున హాజరైన ప్రత్యేక ప్రభుత్వ ప్లీడర్, ఇది 3 సంవత్సరాల 10 నెలల వయస్సు గల బాలిక అదుపు కోసం పోరాటం చేస్తున్న భార్యాభర్తల మధ్య అంతర్వివాదంగా కనిపిస్తుందని, గార్డియన్ మరియు వార్డుల చట్టము కింద పిటిషన్ ఇప్పటికే దాఖలు చేయబడి, సంబంధిత సమర్థ న్యాయస్థానం ముందు కొనసాగుతున్నందున, పిటిషనర్ కు బాలిక కస్టడీ కోసం చట్టపరమైన పరిష్కారం అందుబాటులో ఉందని ఆయన వాదించారు. బాలిక మధ్యంతర కస్టడీకి సంబంధించినంత వరకు పిటిషనర్ మధ్యంతర ఉత్తర్వు కోసం దాఖలు చేసిన దరఖాస్తు కూడా ఉందని వాదించారు. అందువల్ల, ఇది ఈ కోర్టు యొక్క అసాధారణ రిట్ అధికార పరిధి ద్వారా హెబియస్ కార్పస్ జారీ చేసే జారీ చేయవలసిన కేసు కాదని ప్రత్యేక ప్రభుత్వ ప్లీడర్ పేర్కొన్నారు..

8. ఇరువైపుల వాదనలను విన్న తరువాత, కొన్ని ఒప్పుకున్న వాస్తవికతలు నిర్ద్వందమైనవి. అవి ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి;

1. పిటిషనర్ మరియు ప్రతివాది నెం. 7 మధ్య వివాహం 15.08.2019 న జరిగింది.

2. చిన్నారి ముస్ఫిరా ఆలం 03.06.2023న జన్మించింది.

3. పిటిషనర్ మరియు మైనర్ బాలిక, మెరుగైన చికిత్స కోసం 12.06.2023 న భారతదేశానికి వచ్చారు.

4. పిటిషనర్ ప్రకారం, 11వ ప్రతివాది 16.06.2023 తేదీన మోసము చేసే ఉద్దేశంతో మైనర్ బాలికను తీసుకెళ్లారు.

5. అప్పటి నుండి, మైనర్ బాలిక ప్రతివాది నెంబర్ 8 నుండి 11 ల అదుపులో ఉంది, వారిలో ఎవరూ సహజ సంరక్షకులు కారు.

6. 7వ ప్రతివాది గార్డియన్ మరియు వార్డుల చట్టము కింద పిటిషన్ దాఖలు చేయాలనే ఉద్దేశ్యంతో భారతదేశానికి వచ్చాడు. అది దాఖలు చేసిన తరువాత అతను తిరిగి దుబాయ్ కి వెళ్ళి పోయాడు.

7. మైనర్ బాలిక ఇప్పటికీ ప్రతివాది నెంబర్ 8 నుండి 11 ల కస్టడీ లో ఉన్నది.

8. పిటిషనర్ 2023 అక్టోబర్ లో హైదరాబాద్ మెట్రోపాలిటన్ మేజిస్ట్రేట్ ముందు గృహహింస చట్టము కింద ఫిర్యాదు దాఖలు చేశారు. ఇది సంబంధిత సమర్థ న్యాయస్థానం ముందు విచారణలో ఉన్నది.

9. 7వ ప్రతివాది, 15.04.2024 గార్డియన్ మరియు వార్డుల చట్టము కింద పిటిషన్ దాఖలు చేశారు. ఇందులో నోటీసులు జారీ చేయబడ్డాయి.

9. పైన పేర్కొన్న నిర్ద్వందమైన వాస్తవికతల నేపథ్యంలో, పిటిషనర్ తరపు న్యాయవాది ఆధారపడిన తీర్పును సూచించడం ఈ సమయంలో సముచితంగా ఉంటుంది.

10. **తేజస్విని గౌడ్ వి. శేఖర్ జగదీష్ ప్రసాద్ తివారీ** కేసులో సుప్రీంకోర్టు, హెబియస్ కార్పస్ పిటిషన్ నిర్వహణకు సంబంధించి పేరా నెంబర్ 14 లో ఈ క్రింది విధంగా పేర్కొందిః

"హెబియస్ కార్పస్ రిట్ అనేది చట్టవిరుద్ధమైన లేదా సరికాని నిర్బంధం నుండి తక్షణమే విడుదల చేయడానికి సమర్థవంతమైన మార్గాలను అందించడం ద్వారా విషయం యొక్క స్వేచ్ఛను భద్రపరచడానికి ఒక ప్రత్యేక ప్రక్రియ. మైనర్ యొక్క కస్టడీని అక్రమంగా కోల్పోయినప్పుడు అతని సంరక్షకుడికి తిరిగి ఇవ్వడానికి కూడా రిట్ తన ప్రభావాన్ని విస్తరిస్తుంది. చట్టపరమైన కస్టడీకి అర్హత లేని వ్యక్తి మైనర్ ను నిర్బంధించడం అనేది చట్టవిరుద్ధ నిర్బంధంతో సమానంగా పరిగణించబడుతుంది. మైనర్ యొక్క కస్టడీని చట్టపరమైన లేదా సహజ సంరక్షకుడు కాని వ్యక్తి నుండి పునరుద్ధరించడానికి తగు సందర్భాల్లో, రిట్ కోర్టుకు అధికార పరిధి ఉంటుంది."

11. అదేవిధంగా 19వ మరియు 20వ పేరాల్లో గౌరవనీయ సుప్రీంకోర్టు ఈ క్రింది విధంగా తీర్పు ఇచ్చింది:

"19. హెబియస్ కార్పస్ ఉత్తర్వులు అనేది కస్టడీ యొక్క చట్టబద్ధతను సమర్థించడం లేదా పరిశీలించడం కాదు. హెబియస్ కార్పస్ ఉత్తర్వులు అనేది శిశువు కస్టడీని కోర్టు వివేచనానుసారము పరిష్కరించే మాధ్యమం. హెబియస్ కార్పస్ అనేది ఒక ప్రత్యేకమైన రిట్, ఒక అసాధారణమైన పరిష్కారం మరియు నిర్దిష్ట కేసు పరిస్థితులలో, శాసనము అందించిన సాధారణ పరిష్కారం అందుబాటులో లేనప్పుడు లేదా అసమర్థంగా ఉన్న చోట రిట్ జారీ చేయబడుతుంది; లేకపోతే రిట్ జారీ చేయబడదు. శిశువు కస్టడీ విషయాలలో, రిట్ మంజూరు చేయడంలో హైకోర్టు యొక్క అధికారం తన చట్టపరమైన కస్టడీకి అర్హత లేని వ్యక్తి మైనర్ ను నిర్బంధించిన సందర్భాల్లో మాత్రమే అర్హత కలిగి ఉంటుంది. సుప్రీంకోర్టు మరియు హైకోర్టులు ఈ అంశంపై విశదీకరించి ఇచ్చిన తీర్పులను దృష్టిలో ఉంచుకుని, పిల్లల కస్టడీ విషయాలలో, తల్లిదండ్రులు లేదా ఇతరులు మైనర్ శిశువు నిర్బంధించడం చట్టవిరుద్ధం మరియు శాసనము అధికారం లేకుండా ఉందని నిరూపించబడిన చోట హెబియస్ కార్పస్ రిట్ నిర్వహించబడుతుంది.

20. శిశువు కస్టడీ విషయాలలో, సాధారణ పరిష్కారం హిందూ మైనారిటీ మరియు సంరక్షక చట్టము లేదా సంరక్షకులు మరియు వార్డుల చట్టము కింద మాత్రమే ఉంటుంది. సంరక్షకులు మరియు వార్డుల చట్టము కింద విచారణల నుండి ఉత్పన్నమయ్యే కేసులలో, మైనర్ సాధారణంగా కోర్టు అటువంటి అధికార పరిధిని అమలు చేసే ప్రాంతంలో నివసిస్తున్నాడా అనే దానిపై కోర్టు అధికార పరిధి నిర్ణయించబడుతుంది. సంరక్షకులు మరియు వార్డుల చట్టము క్రింద విచారణ మరియు సారాంశ స్వభావం కలిగిన రిట్ కోర్టు అధికారాలను ఉపయోగించడం మధ్య గణనీయమైన తేడాలు ఉన్నాయి. శిశువు శ్రేయస్సు ముఖ్యం. రిట్ కోర్టులో, అఫిడవిట్ల ఆధారంగా మాత్రమే హక్కులు నిర్ణయించబడతాయి. వివరణాత్మక విచారణ అవసరమని కోర్టు అభిప్రాయపడినట్లయితే, అసాధారణ అధికార పరిధిని ఉపయోగించడానికి కోర్టు నిరాకరించి, సివిల్ కోర్టును ఆశ్రయించమని పార్టీలను ఆదేశించవచ్చు. ఇది అసాధారణమైన సందర్భాల్లో మాత్రమే, మైనర్ కస్టడీలో ఉన్న పార్టీల హక్కులు హెబియస్ కార్పస్ పిటిషన్ పై అసాధారణ అధికార పరిధిని వినియోగిస్తూ నిర్ణయించబడతాయి."

12. ఈ సమయంలో మరింత ఆకళించుకొనవలసిన వాస్తవం ఏమిటంటే, పైన పేర్కొన్న తేజస్విని గౌడ్ కేసులో, వివాదం మైనర్ బాలుడు యొక్క ఇద్దరు సహజ సంరక్షకుల మధ్య కాదు, తండ్రి సహజ సంరక్షకుడు మరియు బాలుడు తల్లి తోబుట్టువుల మధ్య జరిగింది. మరోవైపు, సహజ సంరక్షకురాలైన తల్లి ఏదో అనారోగ్యం కారణంగా మరణించిన తరువాత వివాదం తలెత్తింది, అందువల్ల వివాదం సహజ సంరక్షకుల మధ్య లేదనే విషయాన్ని పరిగణనలోకి తీసు కొని పైన పేర్కొన్న తీర్పులో ఇచ్చిన నిర్ణయాన్ని ప్రస్తుత కేసులో ఇచ్చిన వాస్తవిక నేపథ్యంలో వర్తింపచేయాలి, ఇది తదుపరి పేరాలలో వివరించబడింది.

13. పైన పేర్కొన్న వినాయక్ గోయల్ వర్సెస్ ప్రేమ్ ప్రకాష్ గోయల్ కేసులో అలహాబాద్ హైకోర్టు తీర్పుకు సంబంధించి తీర్పు యొక్క పేరా నెం. 5 ను చదవడం వలన ఆ వ్యాజ్యం కూడా ఇద్దరు సహజ సంరక్షకుల మధ్య లేదని స్పష్టంగా సూచిస్తుంది. ఈ పిటిషన్ లో ఒక వైపు తల్లి సహజ

సంరక్షకురాలిగా, మరోవైపు తండ్రి తండ్రి [తాత], అమ్మమ్మ ఉన్నారు. ఆ కారణంగా అలహాబాద్ హైకోర్టు తీర్పు ఈ కేసు వాస్తవాల నుండి వేరు చేయదగినదిగా మారుతుంది.

14. పైన పేర్కొన్న సుహ్రాబీ వర్సెస్ డి. ముహమ్మద్ కేసులో కేరళ హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ నిర్ణయానికి వస్తే, పరిగణించవలసిన విషయం ఏమిటంటే, గార్డియన్ మరియు వారుల చట్టము నిబంధనల క్రింద అసలు కేసు వేయబడిన చోట ఈ నిర్ణయం ఇవ్వబడింది. ఇది హెబియస్ కార్పస్ పిటిషన్ విషయంలో నిర్ణయించబడలేదు, అందువల్ల, కేరళ హైకోర్టు నిర్ణయం హెబియస్ కార్పస్ రిట్ నిర్వహణకు సంబంధించినంతవరకు పిటిషనర్ కు వ్యతిరేకంగా వెళుతుంది.

15. ఈ తీర్పులో ఇంతకుముందు ఉదహరించబడిన గౌరవనీయ సుప్రీంకోర్టు చేసిన నిర్ణయాలు మరియు పై పేరాల్లో సూచించిన వాస్తవ నేపథ్యంలో , ఇది హెబియస్ కార్పస్ లాంటి అసాధారణమైన రిట్ ను జారీ చేయాల్సిన కేసుగా మేము పరిగణించటం లేదు . పిటిషన్ లో ఒప్పుకున్న వాస్తవికత ద్వారా ప్రైవేట్ ప్రతివాదు 16.06.2023న బాలిక కస్టడీని చట్టవిరుద్ధంగా తీసుకున్నారని పిటిషనర్ అంగీకరించినందున, మేము రిట్ పిటిషన్ను స్వీకరించడానికి మొగ్గు చూపడం లేదు. మరొక కారణం ఏమిటంటే ఈ హెబియస్ కార్పస్ పిటిషన్ను బాలిక కస్టడీని కోల్పోయిన తక్షణం కాకుండా సుమారు 11 నెలలకు పైగా అంటే 01.05.2024 న దాఖలు చేయబడింది. అయితే ఇక్కడ బాలిక కస్టడీని కోరుతూ మౌఖిక సమర్పణలు చేయడం మరియు గృహ హింస చట్టము కింద కేసును దాఖలు చేయడం బాలిక కస్టడీ ని అనేక ఉపశమనాలలో ఒక ఉపశమనంగా కోరబడింది. గృహ హింస చట్టము కింద కేసును దాఖలు చేయడం కూడా అక్టోబర్ 2023 లో మాత్రమే జరిగింది. ఈ చర్య మినహా పిటిషనర్ ఇతర చట్టపరమైన పరిష్కారాలను ఆశ్రయించినట్లు కనిపించడం లేదు. సుమారు 11 నెలల క్రితం బాలిక కస్టడీని కోల్పోయిన వెంటనే పిటిషనర్ హెబియస్ కార్పస్ కోసం పిటిషన్ దాఖలు చేయడం గురించి ఎందుకు ఆలోచించలేదు అనేదానికి ఆమోదయోగ్యమైన వివరణ ఇవ్వలేదు. అంతేకాకుండా, ఇప్పుడు భర్త స్వయంగా బాలిక కస్టడీని కోరుతూ మరియు అతన్ని సహజ సంరక్షుడిగా ప్రకటించాలని కోరుతూ ఒక పిటిషన్ను దాఖలు చేశారని, కోర్టు ఇప్పటికే ఈ విషయాన్ని

స్వీకరించి పిటిషనర్ కు నోటీసులు జారీ చేసిందని మేము పరిగణించదగిన అభిప్రాయం కలిగి ఉన్నాము. పిటిషనర్ కు హాజరు కావడానికి, తగు విధమైన దరఖాస్తును దాఖలు చేయడానికి మరియు బాలిక మధ్యంతర కస్టడీని కోరడానికి అన్ని హక్కులు ఉన్నాయి. ఈ రోజు బాలిక సహజ సంరక్షకుడితో లేదు కానీ మైనర్ బాలిక తండ్రికి, అంటే 7వ ప్రతివాదికి దగ్గరి బంధువులు అయిన ప్రైవేట్ ప్రతివాది నెంబర్ 8 నుండి 11ల కస్టడీలో ఉన్నదనే వాస్తవాన్ని ముఖ్యంగా గమనించాలి.

16. పిటిషనర్ కు ఈ చట్టపరమైన పరిష్కారాలన్నీ అందుబాటులో ఉన్నందున, ఈ సమయంలో ప్రస్తుత రిట్ పిటిషన్ను స్వీకరించడానికి మేము మొగ్గు చూపడం లేదు.

17. తదనుగుణంగా, ప్రస్తుత రిట్ పిటిషన్ తిరస్కరించబడింది, శాసనము ప్రకారం ఆమెకు అందుబాటులో ఉన్న ఇతర చట్టపరమైన పరిష్కారాలను పొందటానికి పిటిషనర్ యొక్క హక్కు రిజర్వ్ చేయబడింది.

పర్యవసానంగా, పెండింగ్ లో ఉన్న వివిధ విషయములు పిటిషన్లు ఏవైనా ఉంటే, అవి మూసివేయబడ్డాయి. ఖర్చులకు సంబంధించి ఎటువంటి ఉత్తర్వు లేదు.

★★★★★